

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПРОЄКТУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТЕЖИНИ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Максимчук Н. С.

*викладач кафедри теорії та методик початкової освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»
м. Рівне, Україна*

Одним із актуальних завдань закладів дошкільної освіти є створення еколого-розвивального середовища, яке сприятиме формуванню у дошкільників основ екологічного світосприйняття та ціннісного ставлення до довкілля.

Теоретичні та методологічні основи формування природознавчої (екологічної) компетентності висвітлюють у своїх працях науковці Г. Беленька, О. Богініч, А. Богущ, О. Вашак, Н. Горобаха, Т. Жаровцева, Л. Завгородня, К. Крутій, Н. Лисенко, М. Машовець, С. Ніколаєва, З. Плохій, Г. Тарасенко, Н. Яришева та ін.

У методичних рекомендаціях до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021 зазначено, що для формування природничо-екологічної компетентності дошкільників слід застосовувати такі специфічні засоби, як екологічні стежини (в природних умовах, на території та в приміщенні закладу освіти) [1, с. 20].

Навчальна екологічна стежка – це педагогічн організований маршрут на місцевості для проведення навчальних екскурсій, прогулянок, масових заходів еколого-натуралістичного спрямування, пропагандистської роботи з охорони природи, стверджує Н. Поліщук [2].

О. Максимова зазначає, що екологічна стежина створюється безпосереднь на території закладу дошкільної освіти і передбачає нуття дітьми уявлень про унікальність та неповторність кожної складової природного середовища, виховання гуманних почуттів до живих істот, оволодіння умінням відчувати красу, захоплюватися нею, виявляти екологічн доцільну поведінку [3, с. 49].

На думку О. Кротенко, екологічна стежка дає можливість узагальнити нуті під час навчального процесу знання, поглибити їх, унаочнити, спостерігаючи в природі за живими об'єктами [4, с. 25].

Головна мета створення екологічної стежини в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти – це сформувати у дітей екологічн грамотну поведінку в природі, навчити їх розрізняти та називати вивчені

природні об'єкти, розуміти екологічне значення кожного об'єкту, вважає Н. Ошуркевич [5, с. 215].

Об'єкти екологічної стежки надають значні можливості для сенсорного розвитку дитини, проведення систематичних спостережень, екологічних свят, ігор, інсценівок за участі «героя стежки», емоційного розвитку дітей, наголошує М. Замелюк [6, с. 39].

А. Слюсар та Н. Шер, авторки-модераторки проекту «Перші кроки на екологічній стежині», переконані, що екологічна стежина допомагає під час пошуково-дослідницької діяльності ознайомлювати дітей із різними явищами, живими та неживими об'єктами природи [7, с. 11].

Н. Дацюк та Л. Слива зазначають, що діти мають зростати в різноманітному, багатому природному довкіллі, що живить фантазію, спонукає до умовиводів. Створити таке середовище і мудр організувати спілкування малюків з ним – важливе завдання педагогів. Педагогами-практиками розроблен й експериментальн перевірен природничий проєкт з ландшафтного оформлення та озеленення території закладу – «Екологізнай» з ділянкою, городом, садом, квітниками, ягідниками та куточками лісу. На природничо-дослідних модулях якого створен куточки усамітнення, умови для творчої, пізнавальної, експериментальної діяльності, праці в природі, сюжетно-рольових ігор, загартовування [8, с. 30-31].

На нашу думку, важливою педагогічною умовою підготовки майбутніх вихователів до проєктування еколого-розвивального середовища у закладі дошкільної освіти є розробка проєкту влаштування на території закладу дошкільної освіти «Екологічної стежки». Створення проєкту відбувається за етапами, запропонованими Н. Ошуркевич:

I етапо – ознайомлення студентів з поняттям «екологічна стежина», обстеження території закладу дошкільної освіти (за місцем проживання) та вибір найцікавіших природних об'єктів для спостереження на ній;

II етапо – створення паспорту екологічної стежини та розробка маршруту у відповідності до конкретних умов закладу дошкільної освіти;

III етапо – створення та оформлення зупинок на маршруті екологічної стежини та добір матеріалів для кожної зупинки [5, с. 216].

Студенти 3 курсу спеціальності 012 Дошкільна освіта створили карти-схеми екологічних стежин, на яких зупинки позначили схематичними кольоровими малюнками та надписами (рослинний та тваринний світи, об'єкти неживої природи тощо). Наводим приклади творчих робіт майбутніх вихователів:

Ірина В. Екологічна стежка закладу дошкільної освіти «Зірочка» матиме 12 зупинок: «Лісовий куточок», «Вічнозелена ялинка», «Медова липа», «Каштанова алея», «Зелена аптека», «Барвисті квітники», «Червона горобинка», «Запашний бузок», «Овочевий город», «Пташина ідальня», «Стрункі берізки», «Весняні первоцвіти».

Тетяна К. На території закладу дошкільної освіти «Калинонька» функціонуватиме екологічна стежка, яка складається із 11 зупинок: «Довгокоса вербичка», «Комашиний гуртожиток», «Червона калинонька», «Липова алея», «Ароматний жасмин», «Берізки-сестрички», «Різнобарвна клумба», «Їдальня для птахів», «Красуня-ялинка», «Овочева грядка», «Лікарські рослини».

Юлія А. Екологічна стежка закладу дошкільної освіти «Сонечко» буде складатися із 14 зупинок: «Овочевий город», «Цілющі рослини», «Куточок лісу», «Перші весняні квіти», «Смачні порічки», «Пишна калина», «Ялинова алея», «Маленька яблунька», «Каштанова галявина», «Різнокольорові квітники», «Годівнички для птахів», «Метеомай-данчик», «Білокура берізка», «Струнка горобина».

Іванна Г. У закладі дошкільної освіти «Яблунька» екологічна стежка буде мати 13 зупинок: «Веселкова клумба», «Багатий город», «Куточок лікарських рослин», «Лісова галявінка», «Березова алея», «Цілюща липа», «Червона калина», «Гіллястий каштан», «Пишна горобина», «Струнка тополя», «Вічнозелені ялинки», «Зелені самшити», «Пташине містечко».

Також студенти підготували паспорти екологічних стежин з інформацією про об'єкти стежки: біологічний опис, походження та значення рослин (тварин), народні назви, вірші, загадки, прислів'я, приказки, народні прикмети, легенди, перекази, казки, цікаві факти, що стосуються об'єктів екостежки.

Нами бул проведено анкетування Серед третьокурсників та встановлено, яке значення має екологічна стежка в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти. Студенти вказали, що екостежина «формує систему знань про довкілля», «задовольняє потребу спілкування дітей з природою», «формує чуття прекрасного», «формує систему екологічних знань», «навчає правил природокористування», «виховує спостережливість, допитливість», «виховує бережливе ставлення до всьог живого» тощо.

Також в анкетуванні ми з'ясували, що майбутні вихователі із задоволенням виконують різноманітні творчі завдання природничо-екологічного спрямування: готують інформаційні та творчі проекти, створюють лепбуки та наочні дидактичні посібники, розробляють паспорти куточків живої природи та екологічних стежин тощо.

Отже, правильний спроектоване майбутніми вихователями еколого-розвивальне середовище у закладі дошкільної освіти сприятиме формуванню у дітей дошкільного віку природничо-екологічної компетентності, відповідального та ціннісного ставлення до природного довкілля, усвідомленої екологічн грамотної поведінки в навколишньому середовищі.

Література:

1. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/605/0be/86b/6050be86b4f68482865820.pdf> (дата звернення: 20.11.2021)
2. Поліщук Н. А. Екологічна стежка як засіб формування першооснов екологічної культури школяра. URL: http://eco.com.ua/sites/eco.com.ua/files/lib1/konf/1vze/7_s_1VZE.pdf (дата звернення: 20.11.2021)
3. Максимова О. О. Формування екологічної компетенції дитини дошкільного віку. *Педагогічні науки: Збірник наукових праць Херсонського державний університет*. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2016. Вип. LXXIV. Том 2. С. 46-50.
4. Кротенко, О. М. Екологічна стежка, як засіб екологічної освіти і формування екологічної культури. *Екологічні проблеми сучасності* : матеріали I Регіональної науково-практичної конференції, м. Кіровоград, 21 квітня 2015 року. Кіровоградо : Лисенк В. Ф., 2015. С. 25-30.
5. Ошуркевич Н. О. *Особливості створення та використання екологічної стежини в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти. Освітологічний дискурс*: електронне наукове фахове видання (3-4). С. 209-221.
6. Замелюк М. І. Екологічна стежка як компонент розвитку екологічної компетентності дітей дошкільного віку. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2020. № 3. С. 38-42.
7. Слюсар А., Шер Н. Дитинств Серед природи. Реалізація проєкту зі збагачення екологічної стежини. *Дошкільне виховання*. 2020. № 2. С. 11-15.
8. Дацюк Н., Слива Л. Експерсія в країну «Екологізнай». *Дошкільне виховання*. 2014. № 5. С. 30-32.